

**DO WIADCZENIA MIAST
(W TYM POSIAD CYCH MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU),
W ZAKRESIE PROJEKTÓW
WZMACNIAJ CYCH ODPORNO NA ZMIANY KLIMATU**

**dr hab. in . arch. Alina Pancewicz, prof. P , Wydział Architektury Politechniki l skiej w Gliwicach
Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, e-mail: alina.pancewicz@polsl.pl**

WEBINARIUM: DO WIADCZENIA MIAST (W TYM POSIAD CYCH MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU), W ZAKRESIE PROJEKTÓW WZMACNIAJ CYCH ODPORNO NA ZMIANY KLIMATU, KATOWICE 2021

STRUKTURA PREZENTACJI

1. WPROWADZENIE

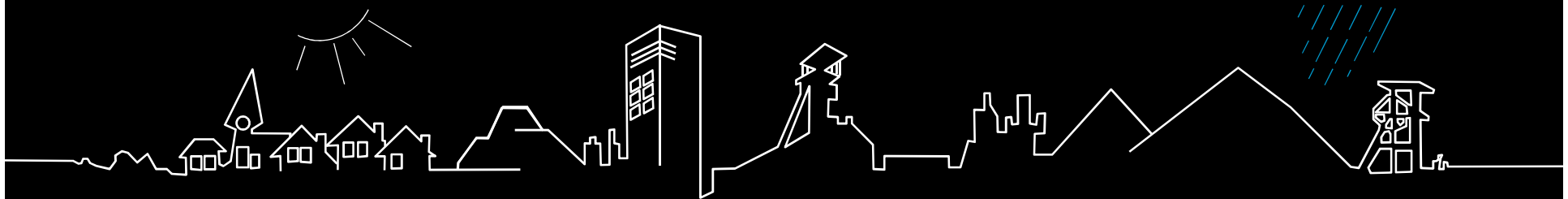
DZIAŁANIA NA RZECZ ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU W MIASTACH EUROPEJSKICH
DZIAŁANIA PLANISTYCZNO-STRATEGICZNE PODEJMOWANE W POLSCE

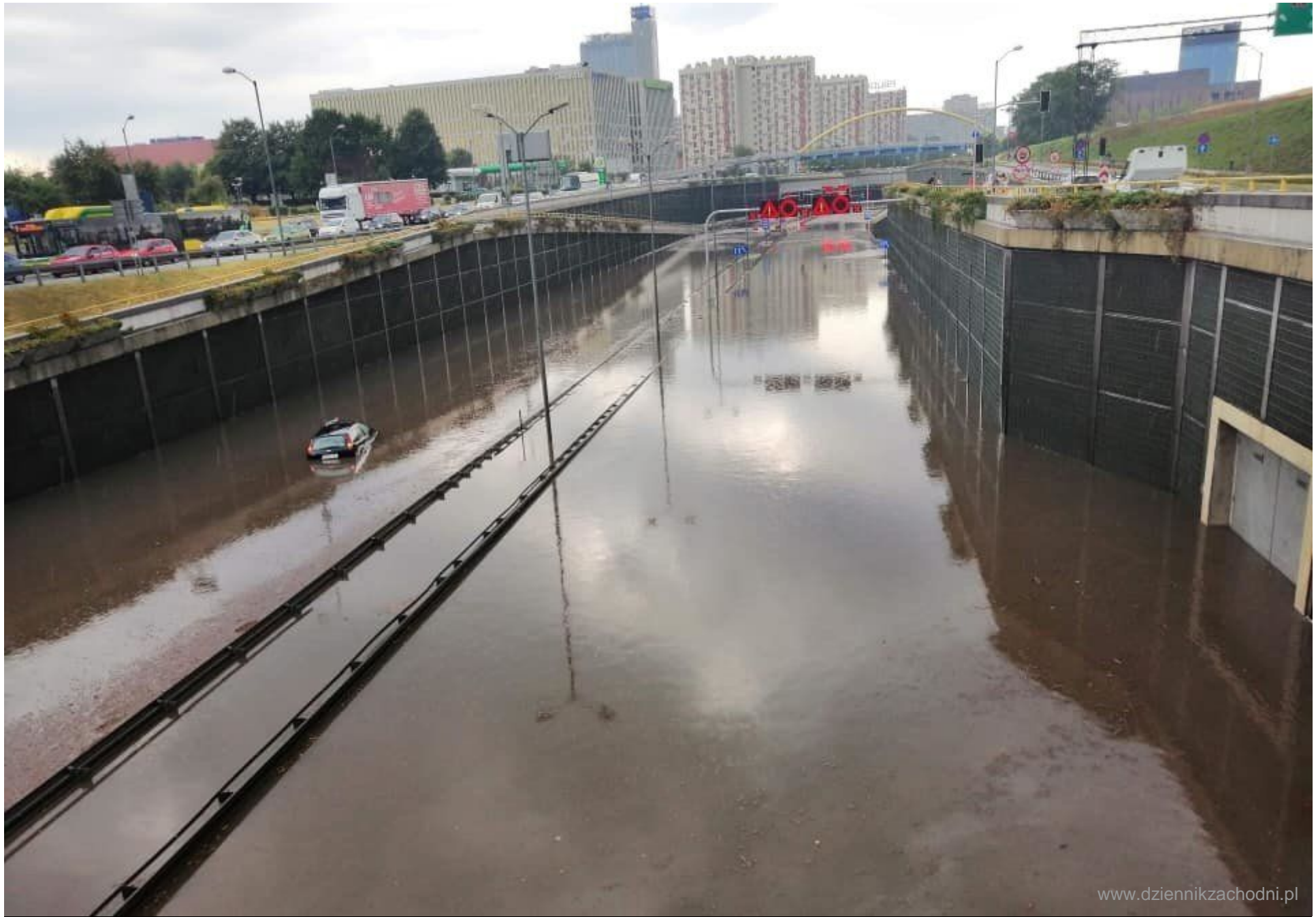
2. MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA)

3. MPA – DO WIADCZENIA MIAST

4. MPA DLA GZM

5. PODSUMOWANIE

www.dziennikzachodni.pl

KATOWICE, 2019

KATOWICE, 2019

www.silesia24.pl

KATOWICE, 2019

KATOWICE, 2019

©Agencja Gazeta

www.katowice.wyboroza.pl

STRATEGICZNE DZIAŁANIA ADAPTACYJNE W MIASTACH

1. BUDOWA I ROZWÓJ BŁKITNO-ZIELONEJ INFRASTRUKTURY

zrównoważone gospodarowanie terenami zieleni

zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

2. ZRÓWNOWAŻONE ZABUDOWYWANIE MIASTA

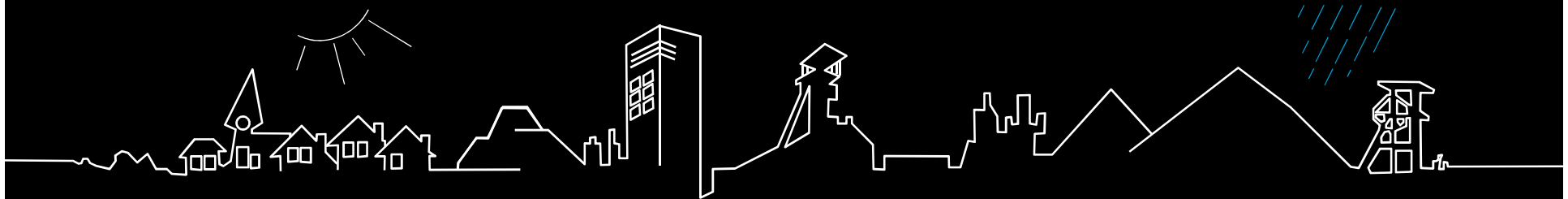
zmiany w architekturze, urbanistyce, zagospodarowaniu przestrzeni

rozwój budownictwa ekologicznego

przystosowanie przestrzeni publicznej

przystosowanie infrastruktury komunikacyjnej

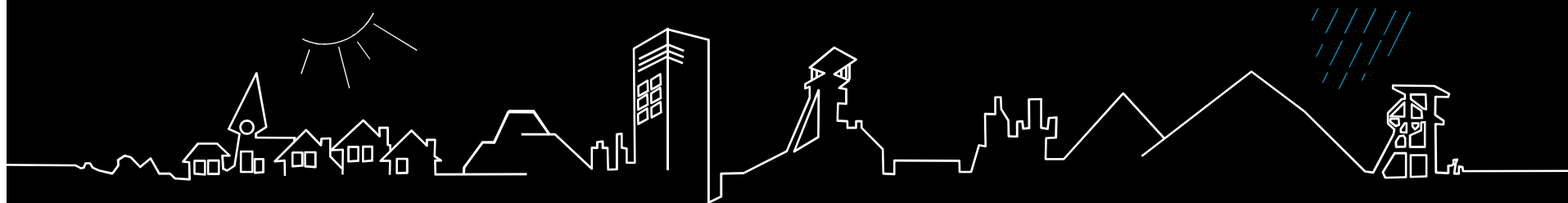
wykorzystanie potencjału terenów rekreacyjno-wypoczynkowych

SZANSE NA SKUTECZNO DZIAŁA ADAPTACYJNYCH

1. wzrost bezpieczeństwa i ochrona zdrowia mieszkańców,
2. poprawa komfortu i jakości życia w miastach,
3. zapewnienie spójności i trwałości systemów przyrodniczych miast,
4. zapewnienie spójności zagospodarowania przestrzennego z działaniami adaptacyjnymi,
5. podniesienie świadomości, odpowiedzialności oraz zaangażowanie społeczności i władz lokalnych w realizację podejmowanych działań,
6. rozwój systemów szybkiego reagowania i ostrzegania.

(Wczujmy się w klimat! www.44mpa.pl)

DZIAŁANIA NA RZECZ ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU W MIASTACH EUROPEJSKICH

Europejskie dokumenty planistyczno-strategiczne na rzecz adaptacji do zmian klimatu w miastach:

1. Kopenhaga – Climate Adaptation Plan, 2011.
2. Londyn – Managing risks and increasing resilience, The Mayor’s Climate Change Adaptation Strategy, 2011.
3. Helsinki - Metropolitan Area Climate Change Adaptation Strategy, 2012.
4. Rotterdam – Climate Change Adaptation Strategy, 2013.
5. Bolognia – Local Urban Environment Adaptation Plan for a Resilient City, 2015.
6. Paryż – Adaptation Strategy Paris Climate & Energy Action Plan, 2015.
7. Berlin – Adaptation Concept of the Impact of Climate Change in Berlin, 2016.
8. Lizbona - Climate Change Adaptation Metropolitan Plan, 2018.
9. Praga – Capital City of Prague Climate Change Adaptation Strategy, 2020.
10. Oslo – Climate Strategy for Oslo towards 2030, 2020.

<https://urban-waters.org/en/projects/tasinge-plads>

PLAC WODNY

Tåsinge Plads, Kopenhaga 2014

DOM WODY

Phot.: Thomas Mølvig, Helene Høyer Mikkelsen

The House of Water, Skanderborg 2010

Zdj. R. Kroonen, <https://twitter.com/dtdchange/status/605292600862601216>

DOM NA WODZIE

Floating Pavilion, Rotterdam 2010

<https://www.bnccatfilmcommission.com/en/location/passeig-de-sant-joan-gardens>

Passeig de Sant Joan, Barcelona 2012-2013

ZIELONY KORYTARZ MIEJSKI

Zajezdnia kolejowa Wiesenplatz, Bazylea 2012-2013

ZIELONY DACH

<https://urbannext.net/smog-free-tower/>

Smog Free Tower, Rotterdam 2015

WIE A ANTYSMOGOWA

MIEJSKIE DRZEWO

City tree, Londyn 2020

Strømsø, Drammen 2009-2020

DZIELNICA NAD RZEK PRZYJAZNA DLA KLIMATU

DZIAŁANIA PLANISTYCZNO-STRATEGICZNE PODEJMOWANE W POLSCE

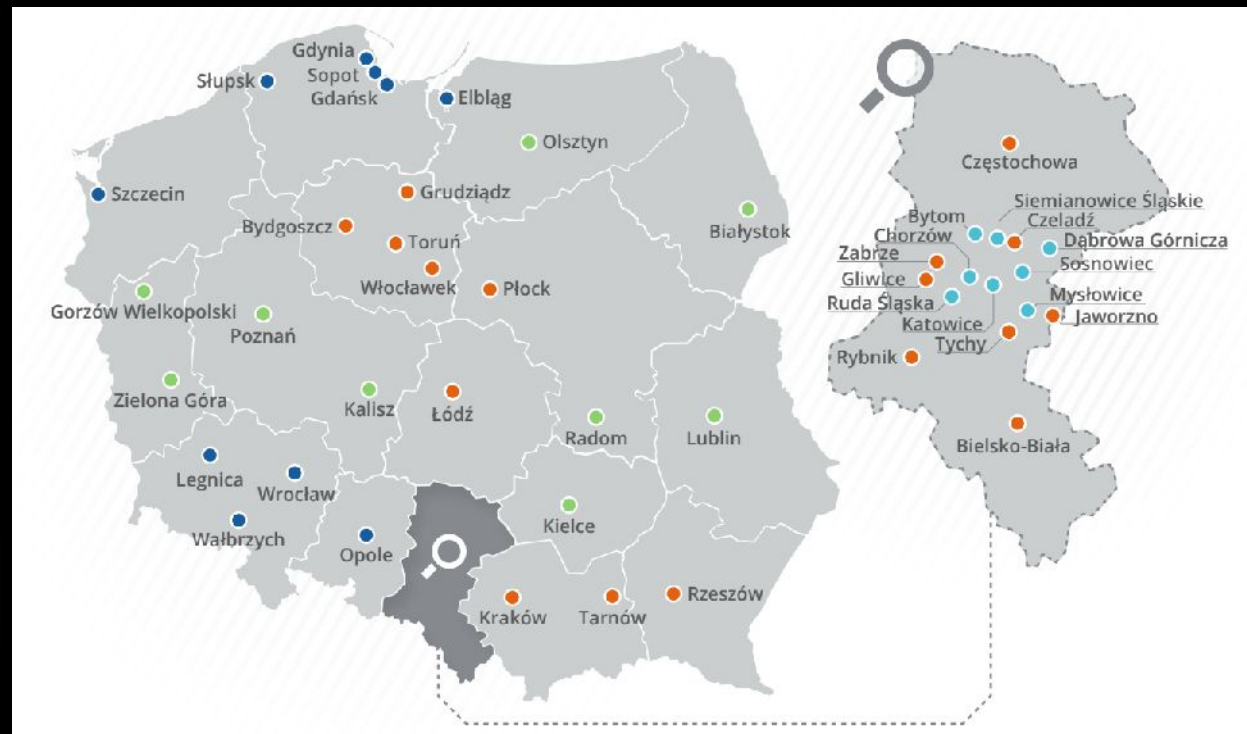

Dokumenty, opracowania, projekty i programy, które wpłynęły na kształtowanie polityki adaptacyjnej

1. „Opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA”, 2011-2013.
2. „SPA 2020 – Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, 2013.
3. Prace Ministerstwa Środowiska nad programami operacyjnymi w ramach unijnej perspektywy finansowej 2013-2015, 2014-2020.
4. „Podręcznik adaptacji dla miast. Wytyczne przygotowania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu”, 2014-2015.
5. „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.” (SOR), 2017.
6. „Polityka ekologiczna państwa 2030” (PEP2030), 2019.
7. „Miasto z klimatem”, projekt Ministerstwa Klimatu, 2020.
8. Programy dot. elektromobilności, zielonych inwestycji, zielonych technologii, skierowane do różnych beneficjentów.

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA)

instrumenty polityki miejskiej umożliwiające aplikowanie środków na projekty (wynikające z MPA) ukierunkowane na adaptację miast do zmian klimatu

Realizacja: 2017-2019

Beneficjent: Ministerstwo środowiska

Partnerzy: 44 polskie miasta, w tym: 37 to miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., 3 miasta liczące od 90 do 100 tys. mieszkańców oraz cztery miasta poniżej 90 tys. mieszkańców

Wykonawcy: Instytut Ochrony środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Ekologii Terenów Przemysłowych, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, ARCADIS Polska

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA)

Cel:

- ocena wrażliwości największych miast polskich na zmiany klimatu,
- zaplanowanie działań odpowiadających zidentyfikowanym zagrożeniom oraz podnoszenie odporności miast,
- edukacja i podniesienie świadomości zarówno władz lokalnych, jak społeczności miejskich.

Etapy:

- diagnoza aktualnej sytuacji,
- wskazanie obszarów aktywności miast wraz z analizą ich podatności na zmiany klimatu,
- określenie przedsięwzięć i zadań priorytetowych wraz z czasem ich wdrażania i szacunkowymi kosztami.

Rezultat:

- dokumenty MPA,
- bazy dobrych praktyk.

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA)

Działania:

1. informacyjno-edukacyjne:

- systemy monitorowania i gromadzenia danych o zagrożeniach, szkodach i stratach,
- systemy ostrzegania i informowania społeczeństwa o zagrożeniach,
- edukacja o skutkach zagrożenia, działaniach adaptacyjnych i zmianach klimatu,
- budowa platform wymiany wiedzy i sieci współpracy dla wdrażania MPA;

2. organizacyjne:

- przeglądy i aktualizacje dokumentów strategicznych i planistycznych,
- wzmocnienie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatycznych,
- tworzenie wytycznych, procedur, instrukcji postępowania służb miejskich;

3. techniczne:

- budowa i rozwój systemu błkitnej i zielonej infrastruktury,
- zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej,
- budowa systemu optymalizacji zaopatrzenia i zużycia wody w mieście,
- ochrona i rozbudowa korytarzy przewietrzających na obszarach miejskich,
- budowa systemu rozwiżadła dla zapewnienia komfortu termicznego mieszkańców,
- zabezpieczenie zagrożonych budynków i infrastruktury krytycznej w strefie zagrożenia,
- zmiana funkcji obiektów infrastrukturalnych znajdujących się w strefach zagrożenia,
- dostosowanie systemu komunikacji publicznej do skutków zmian klimatu.

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA)

Działania:

istot wskazanych w MPA działa było uwzgl dnienie lokalnej specyfiki miast, indywidualnych zagro e i trudno ci.

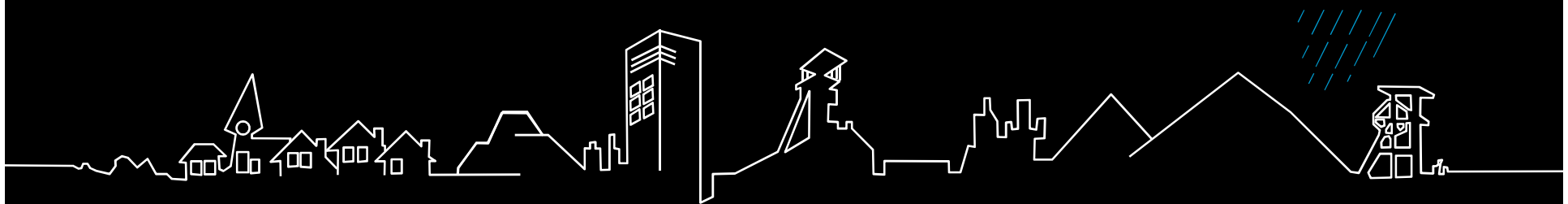
Wzujmy się
w klimat!
www.44mpa.pl

WYBRANE PROGRAMY/ INICJATYWY/ PROJEKTY REALIZOWANE W MIASTACH POSIADAJĄCYCH MPA

1. „Zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w Zielonej Górze”, 2016-2018.
2. „Po(d)lej deszczem w Sosnowcu”, 2019.
3. „Kraków w zieleni”, 2016-2020.
4. „Opracowanie strategii rozwoju terenów zieleni dla obszarów wrocławskich osiedli”, Wrocław, 2020.
5. "Miasto Głubka", Legnica, 2020-2023.
6. „Gdyński dialog o klimacie”, 2020-2021.

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Zdjęcie: ZZM Kraków, <https://portalkomunalny.pl/70-parkow-kieszonkowych-w-krakowie-do-2030-roku-406685/>

Ogród Magiczny, „Ogrody krakowian”, Dębinki, Kraków 2018

KRAKÓW – PARKI KIESZONKOWE

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj. S. Brajter, UMK, <https://umk.lodz.pl/aktualnosci/arttykul/to-bedzie-najdluzszy-woonerf-w-lodzi-zobacz-jak-zmienia-sie-ul-pogonowskiego-id4665/2017/7/27/>

Woonerf, ul. Pogonowskiego, Łódź 2018

ŁÓDź – WOONERF

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj. ZielonaNews.pl, <https://www.zielonanews.pl/artysci-beda-bawic-na-pl-teatralnym-program-widowisk-52558/>

Plac Teatralny, Zielona Góra

Zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w Zielonej Górze, 2019

ZIELONA GÓRA – PRZESTRZE PUBLICZNA

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

ródło: UM Wrocław, <https://www.wroclaw.pl/srodowisko/skwer-przy-urzedzie-podlewany-deszczowka>

Demonstrator zagospodarowania wody deszczowej, zieleniec przy Urzędzie Miejskim, Wrocław 2020

WROCŁAW – ZIELONO-NIEBIESKIE SKWERY

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj.: J. Wolna, <http://www.mwik.bydgoszcz.pl/index.php/component/attachments/download/618>

Stacja Uzdatniania Wody „Czy kówko”, Bydgoszcz 2020

BYDGOSZCZ – ŁKI KWIETNE

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

ródło: UM Białystok, <https://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosc/zielone-przystanki-nagrodzone.html>

Zielony przystanek, Plac Niezależnego Zrzeszenia Studentów, Białystok 2019

BIAŁYSTOK – ZIELONE PRZYSTANKI

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Zdjęcie: K. Koprowski, <https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Potok-Grodowy-wraca-na-powierzchnie-n125408.html>

Odkrycie koryta Potoku Grodowego w Parku Północnym, Sopot 2019

SOPOT – REWITALIZACJA PARKÓW

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

Motyle na terenie przedszkola, Wrocław 2014

WROCŁAW – SZARE NA ZIELONE

DZIAŁANIA POLSKICH MIAST POSIADAJĄCYCH MPA

<http://www.otolegnica.pl/news.php?id=108783&tytul=legnicka-odnowa-zieleni-miejskiej-wzorcem-dla-innych>

„Odnowa zieleni redniej i wysokiej”, Legnica 2019

LEGNICA – DRZEWA W MIEŚCIE

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA) W MIASTACH GZM

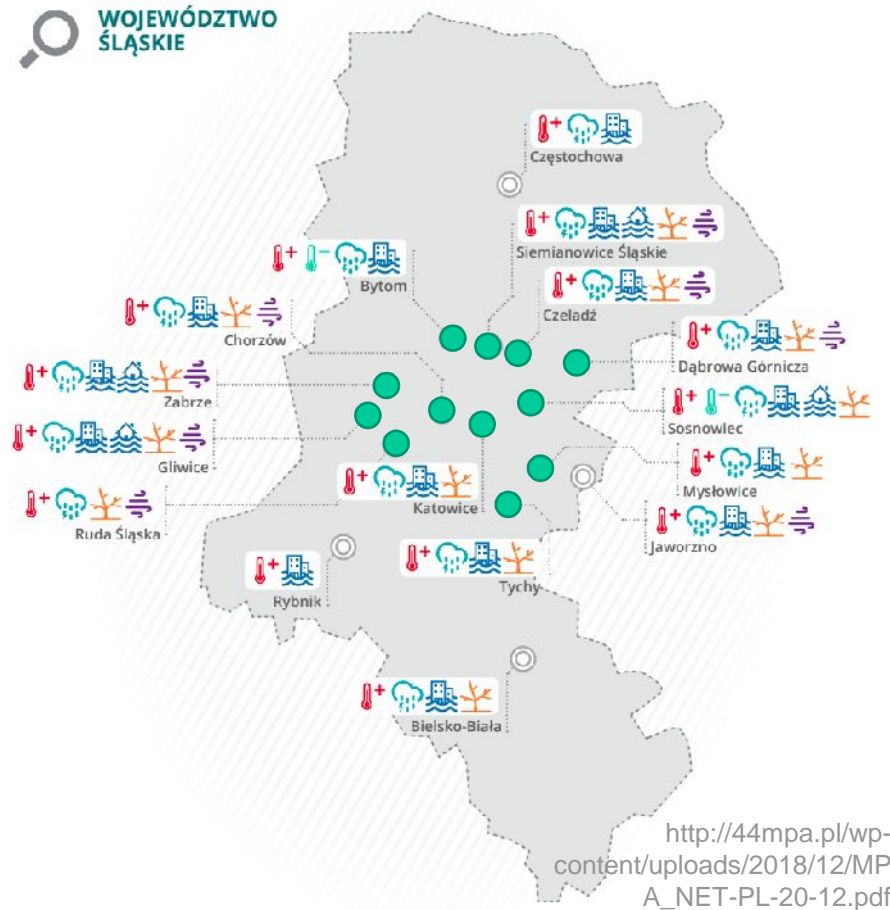

Miasta GZM prowadzą politykę klimatyczną, rozpoczynają proces transformacji i rozwoju w kierunku miast odpornych, zrównoważonych, nowoczesnych, dynamicznych, przedsiębiorczych, zamieszkalych, bezpiecznych, zdrowych, innowacyjnych, konkurencyjnych, oszczędzających zasoby, dbających o swoje środowisko, ład przestrzenny i architekturę, zapewniających atrakcyjne środowiska i zamieszkania oraz wysoką jakość życia.

MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU (MPA) W MIASTACH GZM

WOJEWÓDZTWO
ŚLĄSKIE

WIZJE ROZWOJU:

- gotowość na wyzwania wynikające ze zmian klimatu,
- podniesienie potencjału adaptacyjnego,
- ochrona kapitału społecznego, gospodarczego, przyrodniczego,
- zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

CELE NADRZĘDNE:

- stworzenie nowoczesnej infrastruktury,
- stworzenie nowoczesnej przestrzeni publicznej
- rozwój efektywnej gospodarki,
- zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańcom,
- zwiększenie odporności miast.

Wśród miast, dla których opracowano MPA, znalazło się 16 miast województwa śląskiego. 12 spośród nich zlokalizowanych jest w GZM. Są to: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Ruda Śląska, Sosnowiec, Tychy, Zabrze, Mysłowice, Siemianowice Śląskie i Czeladź.

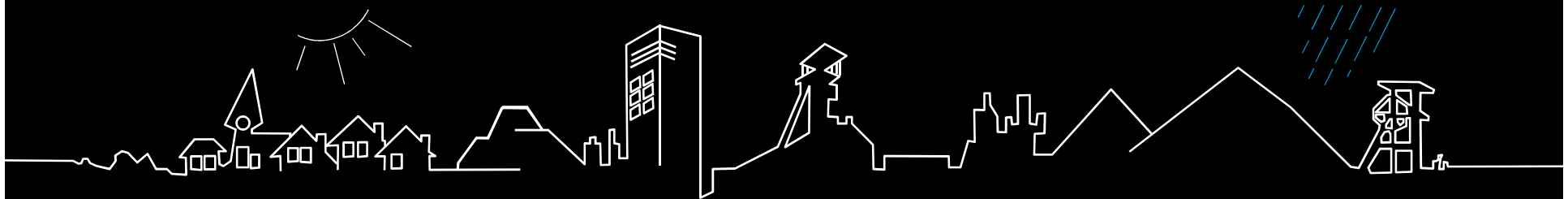
MPA W GZM – WYBRANE DZIAŁANIA

KONTEKST PRZESTRZENNY

Działania dotyczą kształtowania:

1. przestrzeni publicznej,
2. zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów zabytkowych,
3. terenów niezabudowanych budowlanych czy przyrodniczego systemu miast,
4. infrastruktury komunikacyjnej,
5. infrastruktury technicznej,
6. błkitno-zielonej infrastruktury.

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

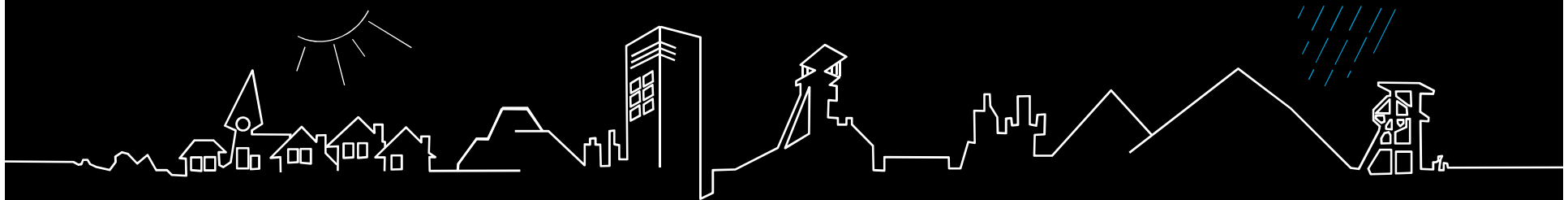
Źródła finansowania działań adaptacyjnych i łagodzących skutki zmian klimatu:

1. Instrumenty finansowe UE dostępnych w latach 2014-2020:

LIFE,
Horyzont 2020, Horyzont Europa,
Interreg Europa regionalna,
Fundusze Norweskie i EOG,
rescEU,
Instrument Ścisłej Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej,

2. Instrumenty finansowe polskie: krajowe i regionalne:

Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko,
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

MPA W GZM – WYBRANE DZIAŁANIA REALIZOWANE Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH W LATACH 2014-2020

Program operacyjny Infrastruktura i środowisko na lata 2014-2020.

O priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,

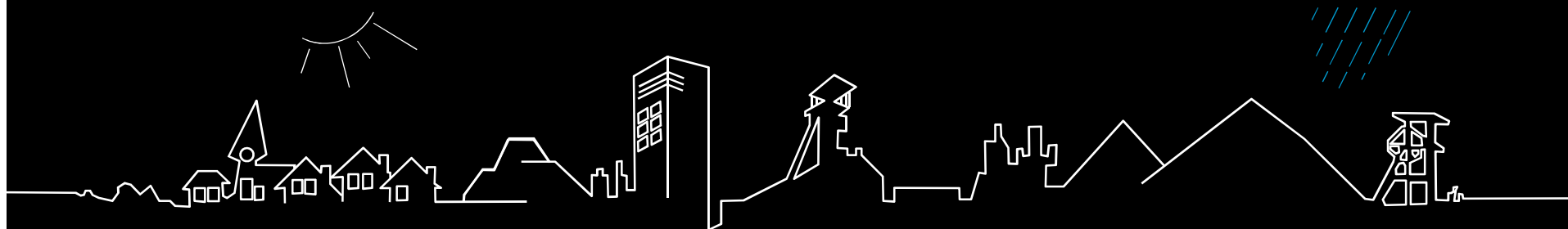
Główne obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach priorytetu II:

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej,
- dostosowanie do zmian klimatu,
- ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej,
- poprawa jakości środowiska miejskiego.

28 projektów zrealizowano w 9 miastach rdzenia GZM (5 w Rudzie Śląskiej, po 4 w Zabrze, Chorzowie, po 3 w Gliwicach, Katowicach i Siemianowicach Śląskich, po 2 w Bytomiu, Sosnowcu i Mysłowicach).

stan na 5 sierpnia 2020 r.

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj. Archiwum UM Bytom, <https://sozosfera.pl/srodowisko-i-gospodarka/rekultywacja-terenow-nad-bytomka/>

Beneficjent:

Miasto Bytom

Program:

Program Infrastruktura
i środowisko

Fundusz:

Fundusz Spójności

Całkowita wartość
projektu:

25,2 mln zł

Wkład UE:

21,4 mln zł

**Rewitalizacja terenów przemysłowych dzielnic Szombierki i Łagiewniki
w dolinie rzeki Bytomki, Bytom 2016-2019**

BYTOM – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Beneficjent:
Miasto Gliwice

Program:
Program Infrastruktura
i środowisko

Fundusz:
Fundusz Spójności

Całkowita wartość
projektu:
9,3 mln zł

Wkład UE:
1,3 mln zł

Zagospodarowanie Parku Chrobrego w Gliwicach, Gliwice 2016-2019

GLIWICE – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj. UM Zabrze, <https://zabrze.naszemiasto.pl/odbudowana-zostala-fontanna-w-parku-im-poleglych-bohaterow/ar/c1-7416564>

Park im. Poległych Bohaterów, Zabrze

Beneficjent:
Miasto Zabrze

Program:
Program Infrastruktura
i środowisko

Fundusz:
Fundusz Spójności

Całkowita wartość
projektu:
8,4 mln zł

Wkład UE:
7,2 mln zł

Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze miasta Zabrze – etap I i II, 2014-2020

ZABRZE – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Park Fusińskiego w Sosnowcu

Beneficjent:

Miasto Sosnowiec

Program:

Program Infrastruktura
i środowisko

Fundusz:

Fundusz Spójności

Całkowita wartość
projektu:

7 mln zł

Wkład UE:

3,2 mln zł

Zagłębiowski Park Linearny - Rewitalizacja obszaru funkcjonowania doliny rzeki Przemszy
i Brynicy przez rozwój terenów zielonych - Utworzenie Parku Bioróżnorodności w Sosnowcu, 2017-2021

SOSNOWIEC – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Zdj. UM Ruda Śląska, <https://metropoliagzm.pl/2020/10/08/trakt-rudzki-dluzszy-o-dwa-odcinki/>

Skwer przy ul. Tuwima w Rudzie Śląskiej – Wirku

Beneficjent:

Miasto Ruda Śląska

Program:

Program Infrastruktura i środowisko

Fundusz:

Fundusz Spójności

Całkowita wartość projektu:

18,4 mln zł

Wkład UE:

6,1 mln zł

Trakt Rudzki - rozwój zielonych przestrzeni Miasta Ruda Śląska, 2014-2021

RUDA ŚLĄSKA – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

<http://www.rudaslaska.pl/ruda-slaska/aktualnosci/2019/04/16/modelowa-rewitalizacja/>

„Góra Antonia” w Rudzie Śląskiej

Beneficjent:

Miasto Ruda Śląska

Program:

INTERREG Central Europe,
Program Infrastruktura i środowisko

Fundusze:

Projekt LUMAT,
Fundusz Spójności

Całkowita wartość projektu:

4,5 mln zł

Wkład UE:

1 mln zł

Rewitalizacja pocynkowej hałdy w Rudzie Śląskiej, Projekt LUMAT, 2018-2019

RUDA ŚLĄSKA – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

Ogród deszczowy przy ul. Gliwickiej w Katowicach

<https://kzgm.katowice.pl/aktualnosci/wydarzenia-i-inicjatywy/2259-aranzacja-zieleni-wedlug-pomyslow-pracownikow-kzgm>

Niecka retencyjna na skwerze Krzysztofiaka w Katowicach

Zadania:

- zazielenienie przestrzeni publicznej;
- systemowa rewitalizacja skwerów i parków;
- tworzenie łok kwiatnych;
- tworzenie ogrodów deszczowych i zbiorników małej retencji na terenach skwerów i parków miejskich;
- projekty związane z systemowymi programami dotyczącymi zwierząt;
- warsztaty i działania edukacyjne w zakresie ekologii i ochrony przyrody.

Projekty zgłoszone: 128

Projekty przeznaczone do realizacji: 54

Kwota: 2 mln zł

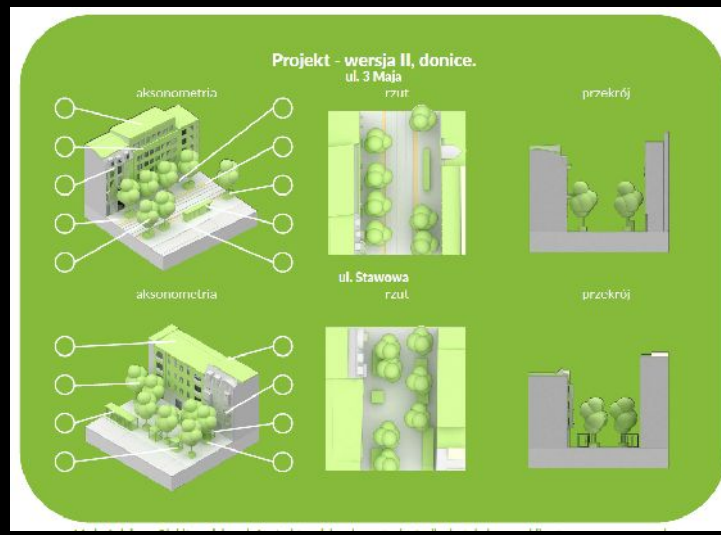
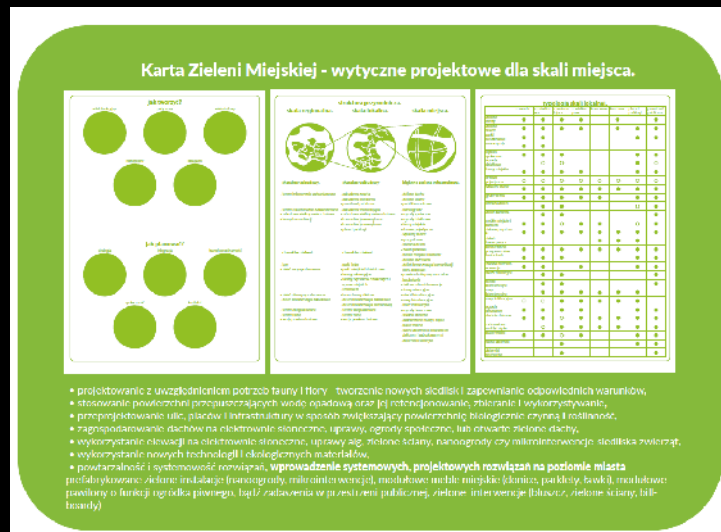
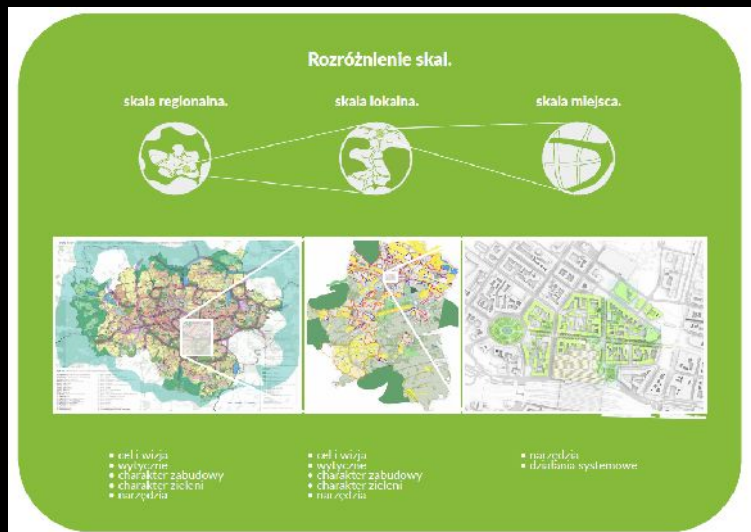
**Aranżacje zieleni,
Komunalny Zakład Gospodarki
Mieszkaniowej, Katowice 2014**

**Łokskie ogrody deszczowe,
Deszczowa Paczka,
Fundacja Sendzimira, 2016-2018**

**Zielony budżet,
Katowice 2020**

KATOWICE – POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

DZIAŁANIA MIAST GZM POSIADAJĄCYCH MPA

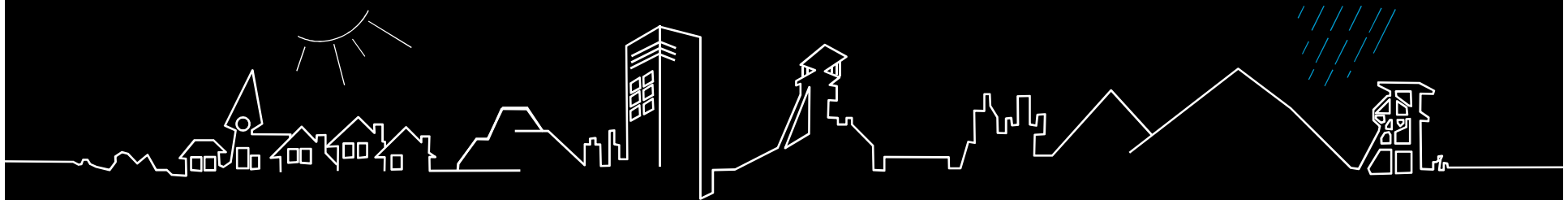
Praca dyplomowa wykonana w Katedrze Urbanistyki i Planowania Przestrzennego na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach: Ma by zielono. Bł kitno-zielona infrastruktura jako element adaptacji miast do kryzysu klimatycznego oraz rozwoju przestrzeni publicznej Katowic, autor: Kuba Kopecki, promotor: Agata Twardoch, 2020.

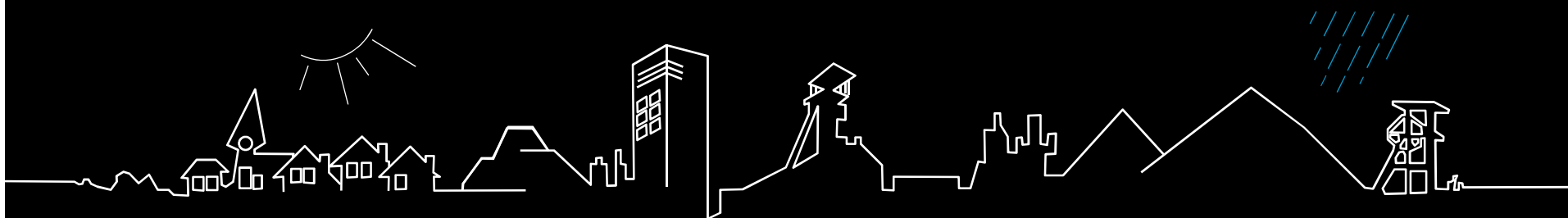

PODSUMOWANIE

Zmiany klimatu mają także wymiar lokalny, dlatego działania adaptacyjne podejmowane w miastach:

1. wymagają dostosowania do indywidualnych cech miasta oraz uwzględnienia potrzeb i opinii mieszkańców,
2. nie mogą ograniczać się do zamkniętego katalogu rozwiązań, ale dają możliwość indywidualizacji stosowanych praktyk,
3. powinny być interdyscyplinarne, wielopoziomowe, spójne i elastyczne,
4. muszą być uzupełniane przez działania podejmowane przez mieszkańców oraz inicjatywy społeczne.
5. muszą być wsparte przez odpowiednie instrumenty prawne, planistyczne, finansowe, organizacyjne.

Dziękuj za uwag

**dr hab. in . arch. Alina Pancewicz, prof. P , Wydział Architektury Politechniki lskiej w Gliwicach
Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, e-mail: alina.pancewicz@polsl.pl**

WEBINARIUM: DO WIADCZENIA MIAST (W TYM POSIAD CYCH MIEJSKIE PLANY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU), W ZAKRESIE PROJEKTÓW WZMACNIAJ CYCH ODPORNO NA ZMIANY KLIMATU, KATOWICE 2021